

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

Vantaan kaupunki kannattaa pääsääntöisesti esitettyjä lakimuutoksia. Niin ammatillisen kuin lukiokoulutusta koskevat tilauskoulutusta koskevat muutokset selkeyttävät ja yhtenäistävät kokonaiskuvaa toisella asteella.

Tiedonvaihto-oikeudet ovat niin ikään pääsääntöisesti kannatettavia, kunhan tiedonvaihdossa huolehditaan sujuvuudesta esim. OPH:n Valpas-palvelua vastaavalla palvelulla. Myös lukuvuosimaksuja koskevat rajaukset ovat pääsääntöisesti kannatettavia. Tiedonvaihto-oikeudet ja lukuvuosimaksut vähentävät todennäköisesti jonkin verran EU/ETA-valtioiden ulkopuolisten kansalaisten hakijamääriä. Edellä mainitut seikat lisäävät koulutuksen järjestäjän työmäärää. Lisäksi EU/ETA -valtioista tulevien opiskelijoiden määrät vaikuttavat valtionosuusrahoitukseen, mikä tekee koulutuksen järjestämisestä jonkin verran vaikeammin ennakoitavaa, esimerkiksi hakijamäärien laskiessa tietyillä aloilla.

Oppivelvollisuuslakiin esitetyt muutokset ovat kannatettavia, sillä ne rajoittavat yksin maahan tulevien lasten Suomeen koulutukseen hakemisen houkuttelevuutta.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että uuden lain voimaan tullessa huolehditaan nykyisin aikana opiskelun aloittaneiden oikeudesta suorittaa opinnot niillä perusteilla, joilla opinnot on aloitettu. Tämän vuoksi siirtymäsäännös selkeyttäisi uuden lain käyttöönottoa ja Vantaan kaupunki esittääkin siirtymäsäännöstä osana lakia.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Tilaukoulutusta koskevat muutokset ovat Vantaan kaupungin näkökulmasta pääsääntöisesti kannatettavia ja selkeyttävät ja yhtenäistävät koulutuksen maksullisuutta tietyille ryhmille. Koulutuksen järjestäjälle tulee kuitenkin olla mahdollisuus hankkia omaa palveluaan tukevia palveluja.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilaukoulutusta koskevia ehdotuksia

Tilaukoulutusta koskevat muutokset ovat Vantaan kaupungin näkökulmasta kannatettavia.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Vantaan kaupunki pitää pääsääntöisesti esitystä lukuvuosimaksuista koskien ammatillista koulutusta kannatettavina. Lakiesityksen kokonaisvaikutuksia on kuitenkin hankala arvioida yksittäisiä aloja koskien. Vantaan kaupungin ammatillisen koulutuksen opiskelijoista tällä hetkellä noin 33% on EU/ETA -valtioiden ulkopuolelta. Tarkkaa tietoa ei ole siitä, kuinka suurta osaa em. ryhmän opiskelijoista lakimuutos koskee tai painottuvatko jatkossa lukuvuosimaksujen piirissä olevat opiskelijat joillekin tietyille aloille. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen on hyvä, että lakiluonnokseen on jätetty mahdollisuus arvioida lukuvuosimaksujen suuruutta koulutuksen järjestäjäkohtaisesti kuitenkin hyödyntäen yhteisesti annettuja reunaehdoja.

Lukuvuosimaksuja koskevat rajaukset ovat pääsääntöisesti kannatettavia, joskaan ne eivät pelkällään ratkaise maahantuloon liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi lukuvuosimaksujen järjestäminen, lukuvuosimaksujen suuruuden arvioiminen ja maahantulooperusteiden selvittäminen lisäävät koulutuksen järjestäjän työtä. Koulutuksen järjestäjällä ei ole mahdollisuuksia arvioida opiskelijavalintaprosessissa maahan tulon syytä tai hakijan maksukykyä, jolloin opiskelupaikan saamista voidaan kuitenkin hyödyntää maahan saapumisen perusteena, vaikka henkilön tosiasiallinen mahdollisuus opiskeluun ei täyttyisi. Lisäksi lukuvuosimaksujen organisoiminen yksittäisille opiskelijoille opiskelualoittain lisää koulutuksen järjestäjältä työmäärää. Vantaan kaupunki ehdottaa, että jatkuvan haun kriteereihin lisätään kohta, jossa koulutuksen järjestäjä voisi lisätä yhdeksi opiskelijavalintakriteeriksi ensisijaisesti Suomessa vakinaisesti asuvat. Tämä keino mahdollistaisi koulutuksen järjestäjälle mahdollisuuden käsitellä nopeammin hakemukset, mikäli kriteerit täyttäviä hakijoita olisi riittävästi ensisijaisen kriteerin täyttävissä ryhmissä.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Vantaan kaupunki kannattaa esitystä lukuvuosimaksuista koskien lukiokoulutusta. Lukiokoulutuksessa Vantaalla on tällä hetkellä nykyisin noin 7 % EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tulevia opiskelijoita ja suuri osa heistä kuuluu oppivelvollisuuslain ja maksuttoman koulutuksen piiriin. Lukuvuosimaksut tulisivat koskemaan vain pientä osaa lukio-opiskelijoita. Vaikka kohderyhmä on pieni, on kuitenkin yhdenmukaista, että toisen asteen koulutuksessa on yhteneväiset käytännöt koskien lukuvuosimaksuja.

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

Vantaan kaupunki pitää kannatettavina rahoituslakia koskevia muutosehdotuksia.

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

Vantaan kaupunki kannattaa oppivelvollisuuslakiin esitettyjä muutoksia, joilla todennäköisesti rajataan yksin maahan tulevien lasten Suomeen koulutukseen hakemista.

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Vantaan kaupungin näkökulmasta tiedonvaihto-oikeus koulutuksen järjestäjän ja Maahanmuuttoviraston välillä on välttämättömyys uuden lakikokonaisuuden toteutumisen kannalta. Merkittävää kuitenkin on huomioida koulutuksen järjestäjälle tuleva työmäärän lisääntyminen selvittäessä oleskeluluvan perustetta lukuvuosimaksun perimisen taustalle. Tämän vuoksi lakikokonaisuutta arvioidessa on tärkeä huomioida, että opiskelijaksivalintaan, maahanmuuttoon, oleskelulupien selvittämiseen ja muuhun tiedonantoon liittyvä kokonaisuus tehdään niin sujuvaksi, että koulutuksen järjestäjä pystyy keskittymään päätehtäväänsä eli koulutuksen järjestämiseen. Koulutuksen järjestäjälle yksinkertaisinta olisi saada käyttöön vastaava palvelu lukukausimaksuihin liittyen kuin OPH:n oppivelvollisia koskeva VALPAS-palvelu tällä hetkellä on.

Ahtee Eeva
Vantaan kaupunki / Sivistystoimi